

Isanyň gadym göreşi

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Isanyň gadym göreşi ISANYŇ GADYM GÖREŞI

Fariseýler status-kwo üçin garşydaş häsiýete eýe bolsalar-da, sessiz we pelsepewi tarapy agdyklyk edýärdi, topar hökmünde-de radikal däldi.

Ýönekeý jöhitleriň garaýyşlaryna wekilçilik edýänleriň aglaba bölegini düzýärdiler we ybadathananyň ýykylmagyndan soň hahamlar iudeýligiň esasyny düzdüler.

Bu iki topary çaknyşyga salan pelsepewi çekişmeleriň käbirlerini bilýäris.

Mysal üçin, saddukeýler ölümden soňky durmuşa ynanmaýardy, emma fariseýler ynanýardy.

Irki jöhüt mukaddes ýazgylarynda o dünýäden az söz açylýardy, emma oňa garanda täze «Daniýalyň kitaby» ýaly täze ýazgylarda köp agzalýar we ýönekeý jöhitleriň arasynda giňden ýaýran pikire öwrülýär.

Isanyň aslynda birinji asyr Jöhüdistanynda uly jedeliň temasy ýaly bolup görünen bu mesele boýunça saddukeýler bilen çekişmä girendigi aýdylýar.

Käbir injilşynas taryhçylar Isanyňam fariseýdigini öňe sürýär, emma Isanyň Injilde-de fariseýleri telim gezek tankyt edýändigini görkezilýär.

Eger ol fariseý bolanam bolsa, öz doganlarynyň arasynda giň goldaw tapmandyr.

Garyplykda ýaşaýan, ýagşylyga ynanýan, köplenç öýlenmän sallah

gezyän fariseýler biraz syrly, hem diýseň täsin topardy. Ýesseýler birnäçe tarapdan radikal häsiýete eýediler. Olar çölüň töweregindäki kommunalarda ýaşapdyr we mal-mülklerini şärikdeşlikde peýdalanyypdyr. Olar ybadathana bilen jöhit taryhynyň ullakan gysarmasy bolan ybadat ýerine hiç gyzyklanma bildirmändir.

Iosif Flawiý olary mistiki grek-rim dünýäsindäki Pifagoryň yzyna eýerijiler bilen deňeşdirýär.

Şeýle-de, Injiliň mukaddes ýazgylaryny ünsli derňänlerini-de bilýäris.

Ýesseýler Öli deňziniň golaý-goltumynda ýaşapdyr we megerem bir mahallar Ölideňiz pergamentlerini ýygnaýan adamlar bolupdyr.

Käbir ýesseýler Rim agalygyna garşy has soňrakky gozgalaňa goşuldylar we Kumrandaky kowçumlary 66-73-nji ýyllardaky jöhit gozgalaňy wagtyndaky çaknyşyklar bilen gurşaldy.

Isanyň durmuşynyň ýesseý edim-gylymlary bilen örän köp parallelligi bar ýaly bolup görünýär, emma Isa Mesih ýesseý jemgyýetiniň parçasý däldi.

Munuň bilen birlikde radikal ýaşaýyş-durmuş tarzleri we taglymatlary Isa pygamberde birinji derejeli täsiri bolan Çokundyryjy Ýahýany täsiri astyna alyp biler.

CUMHURİYET DÖNEMİ
TÜRK ROMANINDA

HZ.İSA

TOLGA BAYINDIR

paradigma akademi

kitapcy.ru

• Çokundyryjy Ýahýa

Köp sanly jöhüt günleriň bir günü dünýäniň dünýewi patyşalyklarynyň düýp-teýkary bilen ýom-ýok boljagyna we onuň ýerine asman patyşalygynyň geljegine ynanýardy.

«Köne Ähtden» «Daniýalyň kitaby» birnäçe ugruny ýitiren imperiýalaryň yzyndan Dawut patyşanyň neslinden gelen Mesihiň ajaýyp restawrasiýasyny önünden buşlapdy.

Jöhüt dünýäsindäki syýasy gapma-garşylyklar özlerini dünýewi düzgüni ýakyn wagtda soňlanjagy hakda wagyz beren, özboluşly pygamberler görnüşinde ýüze çykмага ýakyndy.

Çokyndyryjy Ýahýanyň (Andrea Solario) kellesi bilen Salomeýa, 1507-09.

Isa Mesihiň döwründe bu wagyzçylaryň iň meşhury «Täze Ähtiň» möhüm personažy bolan Çokundyryjy Ýahýady.

Bular ýaly wagyzçyny şol döwrüň syýasatyndan aýry göz önüne getirip bolmaýar, çünki umuman sozulan strukturanyň tebigatdan daşary ýollar bilen agdarylmagyny talap edýärdi.

Jöhit halky üçin Hudaýyň gündelik durmuşlaryna goşulmagy möhüm zatdy we bu döwürde birnäçeleri ýene bir gezek hudaýtarapyn düzedişe garaşýardy.

Ýuhannanyň (Ýahýanyň) wagyz etmegi merkezi agalyga düýpli garşylygyň bardygyny görkezdi we «Täze Ähtde» saddukeýlerdir fariseýleriň iudeýligine tokundy.

Ýahýa ahyrynda Jeliläniň hökümdary Irod Antipa tarapyndan

tussag astyna alnyp, ölüm bilen jezalandyryldy.

Dünyewi çeşmäimiz Iosif Flawiniň aýtmagyna görä, Ýuhannanyň tussag edilmegi ilki bilen syýasy häsiýete eýedi. Irod Ýuhannanyň gozgalaň turuzmagyndan gorkýardy. Injilde onuň Irody aç-açan ýazgarandygy aýdylýar.

«Täze Äht» Isanyň Pereada wagyz berip otyrka, Irod Antipanyňam ony öldürmegi meýilleşdirendigini öňe sürýär.

Ýuhannanyň Isany çokundyrandygy we öňbaşçylygyna täsir edýän ýaly görünendigi üçin muňa geň galyp oturmagyň hajaty ýok.

Isanyň Ýuhanna bilen gatnaşygy onuň kyýamat radikalizmine güýçli ýakynlygynyň bardygyny görkezýär.

Umut ATASEWEN,

gadymydünýä taryhçysy / @atasevenoffica

Ýekşenbe, 25.12.2022 ý. Taryhy makalalar